

Verkenning coalitievorming Provincie Flevoland

Rapportage van bevindingen

Pieter van Maaren en Herman Sietsma
Verkenners
3 april 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Proces en opdracht	4
3. Duiding verkiezingsuitslag	5
4. Uitgangspunten bij coalitievorming	6
5. Posities van partijen	8
6. Mogelijkheden voor coalitievorming	11
7. Programmatische aspecten	13
8. Aantal gedeputeerden	14
9. Bestuursstijl & cultuur	15
10. Samenvatting	16
Bijlage 1: Brief aan de lijsttrekkers	17
Bijlage 2: Verslag startbijeenkomst 20 maart	19
Bijlage 3: Wetsartikel aantal gedeputeerden	21
Bijlage 4: Verslagen verkenningsgesprekken	22
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de ChristenUnie op 23 maart 2023	23
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de Partij voor de Dieren op 23 maart 2023	24
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met GroenLinks op 23 maart 2023	25
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met Sterk Lokaal Flevoland op 23 maart 2023	26
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de PVV op 23 maart 2023	27
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de SP op 23 maart 2023	28
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de VVD op 25 maart 2023	29
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de PvdA op 25 maart 2023	31
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met het CDA op 25 maart 2023	33
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de JA21 op 25 maart 2023	34
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de BBB op 25 maart 2023	35
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de FvD op 25 maart 2023	36
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de D66 op 25 maart 2023	37
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de SGP op 25 maart 2023	38
KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de 50Plus op 25 maart 2023	39
Bijlage 5: voorkeurenmatrix	40

1. Inleiding

Op 15 maart 2023 waren verkiezingen voor Provinciale Staten. In Flevoland deden 17 partijen mee. Hiervan hebben 15 partijen de kiesdrempel behaald. Provinciale Staten hebben in de Statenvergadering van 28 maart een besluit genomen over de rechtmatigheid van deze verkiezingen, waarmee de uitslag van de verkiezingen voor Flevoland is komen vast te staan. In Flevoland heeft op 15 maart 2023 52,4 % van de stemgerechtigden gestemd. Het landelijk gemiddelde was 57,5 %. Vier jaar geleden bedroeg de opkomst in Flevoland 53,9% (landelijk gemiddelde 56,2 %). De hoogste opkomst was op Urk met 78,3% en de laagste in Almere met 44,7%. Aan deze verkiezingen namen 395 kandidaten verdeeld over 17 partijen mee. 12 partijen daarvan namen ook in 2019 deel. De uitslag van de statenverkiezingen, aantal stemmen en zetels in Flevoland is hieronder, met een vergelijking van de uitslag in 2019, weergegeven.

Tabel 1: Uitslag statenverkiezingen 2023 in Flevoland

Partij	% 2023	aantal stemmen	zetelverdeling	verschil met 2019
BBB	20,8	33.987	10	+10
VVD	9,9	16.321	4	-2
PVV (Partij voor de Vrijheid)	7,7	12.474	3	-1
PvdA	7,6	12.391	3	0
GroenLinks	6,9	11.239	3	-1
ChristenUnie	5,9	9.620	2	-1
D66	5,7	9.255	2	0
CDA	5,1	8.277	2	-1
JA21	4,6	7.751	2	+2
Partij voor de Dieren	4,5	7.423	2	0
Forum voor Democratie	4,5	7.343	2	-7
SP (Socialistische Partij)	4,3	6.915	2	0
Staatkundige Gereformeerde Partij	4,2	6.835	2	+1
Sterk Lokaal Flevoland	2,8	4.518	1	+1
50PLUS	2,5	4.048	1	-1
Krachtig Flevoland	1,8	2.879	0	0
Belang van Nederland (BVNL)	1,3	2.104	0	0
Totaal	100	163.200	41	
Kiesdeler		163.200:	41=	3980 20/41

2. Proces en opdracht

De uitslag van de verkiezingen was aanleiding voor de BBB op maandag 20 maart een bijeenkomst te organiseren met alle lijsttrekkers en hun secondanten (zie bijlage 1 brief aan lijsttrekkers). In het gesprek met de lijsttrekkers is stilgestaan bij de start van de verkenningsfase, de opdracht aan de verkenner, de vertrouwelijkheid van de gesprekken (totdat de verslagen door betrokkenen zijn goedgekeurd en het rapport openbaar is gemaakt), de ondersteuning door de griffie, de bespreking van het verslag van de verkenner in een openbare Statenvergadering en de keuze van de twee verkenner, zijnde de heer Pieter van Maaren, oud-Burgemeester van Urk en huidig burgemeester van Zaltbommel en de heer Herman Sietsma, oud provinciesecretaris van Utrecht. Tenslotte is stilgestaan bij het al dan niet agenderen van een duidingsdebat. Het verslag van deze bijeenkomst is opgenomen in bijlage 2.

Opdracht aan de verkenner:

1. Welke duiding wordt gegeven aan de verkiezingsuitslag?
2. Welke coalitie doet recht aan de verkiezingsuitslag?
3. Welke programmatische overeenkomsten (en sterk uiteenlopende verschillen) worden geconstateerd in de verkiezingsprogramma's.
4. Welke mogelijkheden worden met inbegrip van proces, inhoud en relatie, gezien voor de vorming van een stabiele meerderheidscoalitie en de samenstelling van een nieuw college van Gedeputeerde Staten?

De verkenner zijn hun werkzaamheden begonnen met individuele gesprekken met vertegenwoordigers van elke fractie. Ter voorbereiding op deze gesprekken zijn de volgende vragen vooraf gedeeld met de lijsttrekkers:

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?
2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten
3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?
4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?
5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?
6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

In de gesprekken is ook de vraag gesteld of -naast een coalitieakkoord- ook een vorm van betrokkenheid van niet deelnemende partijen overwogen dient te worden. Alsmede of in het proces van formeren ook maatschappelijke partners een plek kunnen of dienen te krijgen.

Een aspect dat relevant bleek in de gesprekken tenslotte is de bepaling in de provinciewet ten aanzien van het aantal gedeputeerden. Het relevante artikel treft u aan in bijlage 3.

3. Duiding verkiezingsuitslag

De uitslag van de verkiezingen op 15 maart jl. wordt in het land breed ervaren als een correctie op wat wordt gezien als het *systemisch falen* van de overheid. De wijze waarop door de overheid met “grote dossiers” (gaswinning Groningen, toeslagenaffaire, stikstofproblematiek) is en wordt omgegaan leidt bij veel burgers tot concrete schade, maar ook tot gevoelens van machteloosheid en soms wanhoop. Ook ervaren veel burgers, door verschraving van het voorzieningenniveau met name buiten de steden (openbaar vervoer, zorg), onvoldoende dat de overheid er is voor *alle* inwoners.

Maar ook voor burgers die hierdoor niet rechtstreeks getroffen zijn is duidelijk dat de overheid en de burgers niet adequaat met elkaar in contact zijn. Het overheidsbeleid moet rechtvaardiger, effectiever en transparanter.

In deze zin kan de verkiezingsuitslag van 15 maart worden uitgelegd als een rechtstreekse correctie op de bestaande politieke orde, maar tevens als een signaal dat niet alleen het beleid, maar ook de cultuur (de gedragsstijl) van de overheid jegens de burgers moet veranderen, bijvoorbeeld op het punt van communicatie en interactie.

Uit onze gesprekken met de vertegenwoordigers van de politieke partijen in Flevoland blijkt dat men dit beeld deelt. Men ziet de uitslag als een landelijk fenomeen, maar daarbinnen speelt de Flevolandse situatie een eigen rol. Hoewel er geen specifieke Flevolandse hoofdpijndossiers zijn die vergelijkbaar zijn met de landelijke voorbeelden, wordt de opvatting breed gedeeld dat het functioneren van de provincie zelf (resultaatgerichtheid, cultuur, interactie met de burger) wel degelijk aandacht moet krijgen.

4. Uitgangspunten bij coalitievorming

Als criteria bij coalitievorming in de periode 2023-2027 willen we, op basis van de inbreng van de politieke vertegenwoordigers van alle fracties, een aantal uitgangspunten formuleren. Op basis daarvan worden mogelijke coalities gewogen en vindt de uiteindelijke selectie plaats.

4.1 Uitgangspunten bij selectie coalitiepartners

Recht doen aan de verkiezingsuitslag

Het belangrijkste uitgangspunt is dat de boodschap van de kiezer moet worden begrepen en vertaald. De ongekend grote winst van de BBB moet in deze coalitieperiode vertaald worden in samenstelling van het college van GS én in het beleidsprogramma, zoals dat in de volgende fase van de coalitievorming zal worden vastgesteld. Als elementen van dit uitgangspunt zien we:

- erkenning van de BBB als (met afstand) grootste winnaar èn grootste partij;
- waar mogelijk honorering van verkiezingswinst van andere partijen.

Stabiliteit en continuïteit

Uit de gesprekken blijkt dat er, behalve aan de noodzakelijke vernieuwing en verandering, breed gehecht wordt aan stabiliteit en op de punten waar dat kan ook continuïteit.

Stabiliteit geldt hierbij als waarde die moet voorkomen dat tijdens de komende vier jaren kwetsbaarheden in de bestuurlijke samenwerking kunnen ontstaan. Men wil een coalitie die bij voorkeur stand houdt ook bij tegenwind of onverwachte problemen.

Continuïteit is van belang omdat er, gelet op de verkiezingswinst van BBB, naar verwachting een nieuwe coalitiepartij zal aantreden en nieuwe bestuurders zullen komen. Om de wenselijke continuïteit van het provinciebeleid te garanderen wordt door velen prijs op gesteld van deelname in het college van tenminste aan aantal ervaren gedeputeerden.

Inhoudelijke samenwerking als voorwaarde voor resultaatgerichtheid

Uit onze verkennende gesprekken blijkt dat de als noodzakelijk ervaren correctie op het huidige beleid niet mag leiden tot fixaties of verlamming. Integendeel, de partijen willen zichtbare resultaten boeken: voortgang van de realisatie van grote projecten en beleidsthema's die hernieuwd zullen worden onderschreven in het te sluiten akkoord. Er is geen uitgebreide programmatische vergelijking opgesteld, maar uit de gesprekken kan worden opgemaakt in welke mate zakelijke overeenstemming te verwachten is.

Draagvlak

Een belangrijk uitgangspunt voor een duurzame coalitie is ook draagvlak in provinciale staten. Een breed draagvlak is, met het oog op stabiliteit en slagvaardigheid, beter dan een smal draagvlak. Draagvlak is hierbij overigens uit te leggen niet alleen als de aantallen statenzetels van de coalitiepartijen, maar ook als het aantal statenleden dat zich met de keuze voor een coalitie(partij) kan verenigen, ook wanneer het niet hun eerste voorkeur is.

4.2 Uitgangspunten bij opstellen coalitieakkoord

Als uitgangspunten die worden aanbevolen om mee te geven aan de beoogde coalitie noemen we:

Omvang college GS: representatie en effectiviteit

Verskillende fracties wijzen op het belang van een niet te groot college om niet teveel coördinatielast op te roepen (max. 6 leden, al kan met de deeltijdfactor een zestal fte's over 7 personen worden verdeeld).

Samenwerking

Als grootste gemene deler komt de wens tot harmonie en samenwerking naar voren. Bij voorkeur wil men geen gepolariseerde situatie die met kleine meerderheden zaken realiseert, maar een breder draagvlak. Dit kan o.a. vorm krijgen in de wijze waarop de coalitie bereid is inbreng van andere partijen in het beleid, eventueel ook het coalitieprogramma te verwerken.

Uiteraard kan dit uitgangspunt strijden met de wens tot resultaatgerichtheid; een te breed college kan wellicht minder geprofileerd besturen. Daarom hebben we in onze gesprekken gevraagd naar punten waarvan men veronderstelt dat die samenwerking kunnen compliceren.

Bestuurscultuur

Hoewel het begrip “bestuurscultuur” enigszins sleets is geraakt omdat er op rijksniveau veel over wordt gesproken maar de burgers hiervan nog weinig ervaren, menen wij dat de *gedragstijl* van de provincie zeker ook een uitgangspunt kan en moet zijn voor de komende samenwerking. Ook in Flevoland kan de interactie met de burgers en met de gemeenten betekenisvoller plaatsvinden. Dit uitgangspunt wordt als opbrengst uit de eerste gespreksronde meegegeven aan het nieuwe college.

5. Posities van partijen

Als we ons richten op mogelijke coalities moet de conclusie zijn dat de kiezer het niet eenvoudig heeft gemaakt om te komen tot coalitievorming, gelet op het grote aantal fracties (totaal 15), waarvan een groot aantal met weinig leden. Voor een meerderheidscoalitie zijn minimaal 21 zetels nodig, waarbij ten minste 5 partijen zijn betrokken. Om recht te doen aan de verkiezingsuitslag moet bovendien zoveel mogelijk rekening worden gehouden met winnaars en verliezers.

BBB (10 zetels)

De BBB geeft aan een samenwerking met de VVD, de op één na grootste partij, die weliswaar verlies heeft geleden maar toch het (na BBB) op één na grootste aantal stemmen op zich heeft verzameld, goed mogelijk te achten. Dat geldt ook voor de CU en de PVV.

De BBB acht ook samenwerking met de PvdA mogelijk, maar ze zal niet met beide partijen PvdA en GroenLinks in een coalitie deelnemen. Samenwerking met GroenLinks en PvdD wordt moeilijk geacht.

De BBB en D66 hebben op landelijk niveau aangegeven geen voorkeur te hebben voor samenwerking in provinciale coalities. Ook met FVD wil BBB bij voorkeur geen coalitie vormen in verband met het onvoldoende stabiele karakter van laatstgenoemde partij.

De BBB heeft kandidaat-gedeputeerden, waarvan de namen nog niet bekend zijn gemaakt. De partij verlangt in het nieuwe college, gelet op haar omvang en haar grote stemmenwinst, 2 zetels.

VVD (4 zetels)

De VVD heeft weliswaar 2 zetels verloren, maar heeft na de BBB het grootste aantal stemmen op zich verzameld en is daarmee de op één na grootste partij. Gelet op de coalitievoorkeuren van de VVD zelf en van de BBB ligt er een positieve indicatie voor een combinatie met de BBB.

De VVD acht samenwerking -behalve met de BBB- met PVV, PvdA en CU een logische uitkomst; als deze brede coalitie niet mogelijk is kan het ook met PVV, CDA, CU en JA21.

Van belang is dat de VVD sterk hecht aan toespitsing op de kerntaken voor de provincie, en dus een verdere ontwikkeling van taken in met name het sociale domein voor de provincie niet wenselijk acht.

De VVD ziet probleem in samenwerking met FVD, PvdD, 50+ en Sterk Lokaal Flevoland. Ook deelname van zowel (beide partijen) PvdA en GroenLinks acht de VVD niet wenselijk.

De VVD heeft een kandidaat voor het nieuwe college, de huidige gedeputeerde dhr. Jan de Reus.

PVV (3 zetels)

De PVV denkt bij coalitievorming waaraan zij zou deelnemen aan BBB, VVD, CU en JA 21, eventueel ook PvdA en SGP.

Van de partijen met 3 zetels wordt de PVV zowel door de BBB als door de VVD als mogelijke coalitiegenoot gedacht.

De PVV sluit geen partijen uit van samenwerking. Omgekeerd wordt de PVV door andere partijen niet uitgesloten; wel achten zowel PvdA als de CU samenwerking met de PVV lastig. Het CDA geeft aan moeite te hebben met samenwerking met de PVV vanwege het achterliggende mensbeeld. De programmatische besprekingen moeten uitwijzen of een eventuele samenwerking uiteindelijk haalbaar is.

De PVV heeft met dhr. Chris Jansen een kandidaat met politieke ervaring, maar die ervaring is niet opgedaan als gedeputeerde.

PvdA (3 zetels)

Deelname van de PvdA zou tevens de samenwerking in de breedte mogelijk maken.

De PvdA wil in een coalitie alleen deelnemen als ook GroenLinks deelneemt (met elk een gedeputeerde). Hoewel GroenLinks en PvdA in de Eerste Kamer als één fractie gaan optreden is dit in Flevoland niet aan de orde. Wij beschouwen GroenLinks en PvdA dus als twee onderscheiden fracties.

De PvdA sluit FVD uit van deelname in een coalitie, terwijl samenwerking met PVV en JA 21 als lastig wordt ingeschat. Samenwerking met de VVD en de CU zou wel mogelijk zijn.

De PvdA stelt voor een verdere programmatische verkenning uit te voeren alvorens te besluiten over de coalitiesamenstelling.

Een aandachtspunt bij de samenwerking van PvdA is dat deze partij nadrukkelijk benutting van de open provinciale huishouding wordt voorgestaan, waardoor m.n. in het sociale domein een

geprofileerd optreden wordt voorgestaan. Dit ligt, zoals aangegeven, anders bij andere fracties (m.n. de VVD).

Voor de PvdA geldt evenals bij de VVD dat een ervaren gedeputeerde beschikbaar is die continuïteit kan meebrengen, nl. de huidige gedeputeerde dhr. Jop Fackeldey.

GroenLinks (3 zetels)

GroenLinks geeft de voorkeur aan een college samen met BBB, PvdA, CU, PvdD, D66 of SP; eventueel kan deelname samen met VVD en CDA ook. GroenLinks acht het niet voorstelbaar om deel te nemen aan een coalitie zonder de PvdA. Deze zelfde positie is ook door de PvdA ingenomen.

GroenLinks zal niet in een coalitie deelnemen met FVD (vanwege de rechtsstatelijke opvattingen van die partij) en ook niet met PVV en JA21 (vanwege de te grote programmatische verschillen).

In programmatisch opzicht wil de partij de sociale rol van de provincie verruimen.

GroenLinks heeft een kandidaat met ervaring als gedeputeerde, de huidige gedeputeerde, mevr. Gebke van Gaal.

ChristenUnie (2 zetels)

Ondanks een zetel verlies is de CU na de BBB de partij voor welke de meeste voorkeur bij andere partijen bestaat. De voorkeurscoalitie van de CU is BBB, VVD, PvdA, GL en CU.

De CU staat open voor samenwerking met zowel SGP als CDA om gezamenlijk één gedeputeerde te leveren. Omdat dit door SGP en CDA niet op deze wijze is ingebracht beschouwen wij CU, CDA en SGP als zelfstandige partijen.

CU wil niet samenwerken in een college met FVD vanwege de rechtsstatelijke opvattingen van die partij. Met de PVV zou het kunnen maar daarvoor is wel een "stevig programmatisch gesprek" nodig en ook hangt dit af van andere coalitiedeelnemers.

De ChristenUnie heeft een ervaren kandidaat die aan de beoogde continuïteit kan bijdragen, de huidige gedeputeerde dhr. Harold Hofstra.

D66 (2 zetels)

D66 heeft een voorkeur voor samenwerking met GroenLinks, PvdA, VVD, CU, CDA, eventueel PvdD en SP. D66 ziet niet snel een samenwerking van haar partij met BBB.

D66 wil onteigening in het belang van natuurherstel niet uitsluiten en evenmin de stikstofreductie uitstellen tot later dan 2030.

Mede gelet op de standpunten van D66 en BBB over onderlinge samenwerking kan deelname van D66 aan een coalitie met BBB niet waarschijnlijk worden geacht.

CDA (2 zetels)

Het CDA heeft een zetel verloren, maar komt getalsmatig (2 zetels) op dezelfde positie als de CU. Het CDA Flevoland heeft afstand genomen van landelijk beleid CDA inzake stikstof, hetgeen de samenwerking met BBB goed mogelijk maakt.

Het CDA wil -om uiteenlopende redenen- niet samenwerken met FVD en bij voorkeur niet met de PVV en de PvdD.

De voorkeur wordt gegeven aan een coalitie van het CDA met BBB, VVD, CU en PvdA.

Het CDA heeft een kandidaat als beoogd gedeputeerde met ervaring als wethouder in Flevoland (gemeente Noordoostpolder), mevr. Marian Uitdewilligen.

JA21 (2 zetels)

JA21 is voorstander van een coalitie van BBB, VVD, PVV, JA21 en SGP. Eventueel zou dit ook kunnen met CU en CDA in plaats van de PVV.

Programmatisch zet de partij in op kernenergie als onderdeel van de energiemix. Evenals BBB wil de partij geen onteigening in het kader van het stikstofbeleid en de reductietermijn uitstellen tot 2035.

De partij heeft een kandidaat gedeputeerde, waarvan de naam nog niet is genoemd.

PvdD (2 zetels)

De PvdD ziet als voorkeursoptie met partijen als D66, SP, PvdA, CU, GL en PvdD. Een aantal programmapunten betreffen het tegengaan van opening/uitbreiding van Lelystad Airport, sterke reductiedoelstellingen m.b.t. veehouderij en verbindingzones voor natuur.

Nu de BBB op voorhand aangeeft niet te zullen samenwerken met PvdD is deelname van de PvdD aan de coalitie niet realistisch.

FVD (2 zetels)

FVD heeft een voorkeur voor een college van BBB, FVD, PVV, JA21, SGP, 50PLUS en SLF.

De partij ziet geen stikstofprobleem en benadert het klimaatprobleem niet zoals dat in de landelijke politiek wordt benaderd. FVD is voorstander van kernenergie.

FVD heeft -afhankelijk van een te verkrijgen portefeuille, een kandidaat-gedeputeerde, waarvan de naam nog niet is genoemd.

SP (2 zetels)

De SP geeft aan niet te willen samenwerken met FvD, JA21 en PVV.

Voorkeurscombinatie is een coalitie met partijen GL, PvdA, CDA, SGP, CU en BBB, eventueel ook de VVD.

Programmatisch ligt het programma van de SP dicht aan tegen dat van o.a. BBB (stikstof, luchthaven, OV).

In de voorkeuren van de partijen scoort de SP beperkt.

De SP heeft meerdere geschikte kandidaten, waarvan de namen nog niet zijn genoemd.

SGP (2 zetels)

De SGP heeft een voorkeur voor een "rechts" college: BBB, VVD, PVV, JA21 en SGP, eventueel aangevuld met CDA en CU.

Hoewel geen partijen worden uitgesloten liggen er aarzelingen bij D66, GroenLinks, FVD en PvdD.

Ten opzichte van de SP staat de SGP neutraal.

De partij heeft een kandidaat gedeputeerde waarvan de naam nog niet is genoemd.

Sterk Lokaal Flevoland (1 zetel)

SLF noemt een zestal varianten voor de coalitievorming; voorkeur heeft samenwerking van BBB, VVD, JA21, CU, SGP en SLF. Eventueel zou JA21 ook vervangen kunnen worden door het CDA.

De partij beschikt over een kandidaat, waarvan de naam nog niet is genoemd.

50PLUS (1 zetel)

Voorkeur van 50PLUS is samenwerking in een coalitie met BBB, SGP, PVV, JA21, SP en PvdA.

De partij beschikt over een kandidaat gedeputeerde, waarvan de naam nog niet is genoemd.

6. Mogelijkheden voor coalitievorming

Er zijn in totaal 15 fracties, waarvan één zeer grote, vier middelgrote (4 of 3 zetels per fractie) en elf kleine fracties (twee of één zetel). Een meerderheid van (tenminste) 21 zetels vergt dus in alle gevallen een samenwerking van tenminste vijf partijen. Zie onderstaande tabel.

Tabel 2: Grootte van de fracties

Omvang	Fracties	Aantal fracties	Zetels
Zeergroot (10)	BBB	1	10
Middelgroot (4)	VVD	1	4
Middelgroot (3)	PVV, PvdA, GL	3	9
Klein (2)	CU, D66, CDA, JA21, PvdD, FVD, SP, SGP	8	16
Klein (1)	SLF, 50Plus	2	2
Totaal		15	41

Wij achten het vanwege de verkiezingswinst en de omvang van de BBB logisch dat de zoektocht naar de nieuwe coalitie hier wordt gestart. Vervolgens wordt aan de hand van omvang en voorkeuren van partijen nagegaan welke coalitie tot stand kan komen. In dit verband kan de voorkeurenmatrix (zie bijlage 4.) een hanteerbaar inzicht bieden in de wijze waarop partijen elkaar beoordelen op wenselijkheid van deelname in de coalitie.

Deelname van in elk geval de VVD (4 zetels) ligt, gelet op haar omvang en wederzijdse voorkeuren, voor de hand. Ook deelname van de CU is, gelet op de voorkeuren van partijen, logisch. Daarmee zou een kern van 10+4+2 is 16 zetels aanwezig zijn, zodat tenminste 5 zetels in verdere deelname moeten worden verzekerd.

VVD en CU hebben 2 resp. 1 zetel(s) verloren, maar de beschikbaarheid van een gedeputeerde vanuit beide partijen, die kan zorgen voor stabiliteit en ervaring, maakt hun deelname plausibel en wenselijk.

Uitgaande van dit “motorblok” van BBB, VVD en CU zijn dan de volgende opties denkbaar:

Optie 1: Brede coalitie

Veel partijen hebben aangegeven dat zij, uitgaande van deelname van de BBB, het wenselijk achten dat een coalitie in de breedte wordt gezocht, dus met partijen ter rechter en ter linkerzijde. Aan de rechterzijde zijn er verschillende fracties die zich aandienen. Dit geldt ook voor partijen ter linkerzijde zoals PvdA en GroenLinks, die beide het voordeel hebben dat een ervaren gedeputeerde beschikbaar is. Hier stuit verdere exploratie van de opties echter op het gegeven dat PvdA en GroenLinks niet zonder elkaar willen deelnemen. Daar is nog een keer expliciet navraag naar gedaan. Omgekeerd is deelname van beide partijen gezamenlijk voor BBB onaanvaardbaar. Dat betekent dat een brede coalitie met PvdA en GroenLinks, maar ook met de PvdA alleen, *onhaalbaar* is, gelet op de standpunten van enerzijds BBB en anderzijds PvdA en GroenLinks. Toevoeging van de SP ligt evenmin voor de hand, gezien de lage score in de voorkeurenmatrix (zie bijlage 4). Daarmee is deze brede optie uitgesloten.

Optie 2a: Coalitie ter rechterzijde met de PVV

De optie die resteert is een combinatie van BBB, VVD en CU met PVV en SGP (21 zetels) en eventueel met JA21: 23 zetels. De laatstgenoemde drie fracties hebben een vergelijkbare score in de voorkeurenmatrix. In deze samenstelling zal het CDA niet deelnemen vanwege haar bezwaren tegen

de PVV. Voor de CU geldt dat een “stevig programmatisch gesprek” nodig is voordat ze met de PVV in een college deelneemt. Dit gesprek kan in de volgende ronde plaatsvinden. Indien dit gesprek uitwijst dat CU niet zal deelnemen is er nog een (nipte) meerderheid. Ook kan dan alsnog worden teruggevallen op optie 2b.

Optie 2b: Coalitie ter rechterzijde zonder de PVV

Deze optie zou bestaan uit BBB, VVD en CU met SGP, CDA en JA21 : 22 zetels. De PVV wordt in deze optie vervangen door het CDA, waarvoor ook relatief veel steun bestaat in de voorkeurenmatrix. In deze samenstelling wordt het gemakkelijker om programmatisch tot een akkoord te komen, gelet op de gevoelens die bestaan t.o.v. de PVV. Wel is het draagvlak voor optie 2b geringer dan dat voor 2a.

Advies:

Gelet op de verkiezingsuitslag, de eerste programmatische verkenning en het onder partijen bestaande draagvlak ten aanzien van de samenstelling van een stabiele meerderheidscoalitie adviseren wij een ronde met programmatische gesprekken te starten door de partijen BBB, VVD en CU, alsmede PVV en SGP, eventueel uit te breiden met JA 21 (optie 2a).

Indien deze gesprekken niet tot resultaat leiden is het advies programmatische gesprekken te starten door de partijen BBB, VVD en CU, alsmede SGP, CDA en JA21 (optie 2b).

7. Programmatische aspecten

In het kader van deze verkenning is geen uitgebreide programmatische analyse gemaakt. Wel wordt hier kort aangegeven waar speerpunten liggen van partijen:

BBB:

1. Stikstofwet vastleggen op 2035 (i.p.v. 2030), geen gedwongen uitkoop boeren;
2. Geen landbouwgrond opofferen voor natuurverbinding Oostvaardersplassen-Horsterwold-Veluwe;
3. Geen verdere zonne- en windenergie op het land ten koste van de landbouw;
4. Verbetering OV in de regio
5. Prioriteit bij woningbouw
6. Buitendijkse haven Urk
7. Versterking zorg in N-Flevoland (lobby)
8. PAS-melders met spoed legaliseren
9. Geen financiën voor kunstmuseum Almere
10. Opvang echte vluchtelingen, vergelijkbare inspanning met andere provincies

De punten 1 en 8 zijn bij uitstek afhankelijk van landelijk beleid.

Voor wat betreft de VVD zien wij het accent op kerntaken als belangrijk speerpunt. Dit lijkt niet op voorhand strijdig met de kernpunten van andere partijen.

De CU wijst op het belang van een gedeelde ontwikkelingsvisie. De PVV formuleert haar wensen zodanig genuanceerd dat hier niet op voorhand een breekpunt hoeft te worden verwacht. Hetzelfde geldt voor de SGP.

Voor wat betreft JA21 is het pleidooi voor kernenergie opvallend; het zal van de inhoudelijke gesprekken afhangen of dit tot een akkoord zal leiden.

Ook voor het CDA (optie 2b) zijn niet op voorhand breekpunten te verwachten in deze coalitie.

8. Aantal gedeputeerden

De BBB claimt tenminste 2 zetels in een college. Met name wil de BBB een portefeuille “lobby” voor middelen voor Flevoland bij de landelijke en Europese overheid. Voor alle overige partijen zou 1 zetel beschikbaar zijn.

Optie 2a: BBB (2), VVD, CU, PVV en SGP elk 1, eventueel JA21 met 1 zetel, derhalve 6 of 7 zetels. De keuze voor 6 of 7 gedeputeerden kan een rol spelen bij de beoordeling van de coalitievoorkeur, i.c. deelname van JA21. De aantrekkelijkheid van een wat grotere meerderheid (23 t.o.v. 21 zetels) brengt een groter college mee, hetgeen uit oogpunt van coördinatie en besluitvaardigheid minder aantrekkelijk wordt geacht.

9. Bestuursstijl & cultuur

De partijen die in beide varianten (2a en 2b) zijn genoemd zijn overwegend van mening dat een coalitieakkoord richtinggevend moet zijn voor de partijen die het ondertekenen en in het college deelnemen, maar men wil ruimte om via bespreking door alle fracties aanvullingen mogelijk te maken.

Daarnaast is door meerdere fracties aangegeven niet te verlangen naar een statenperiode waarin een harde lijn wordt getrokken tussen oppositie en coalitie. Democratie is ook rekening houden met standpunten van minderheden. Met het oog daarop is het goed denkbaar een coalitieakkoord te sluiten waarin niet alles is dichtgeregeld, maar waarin partijen voornamelijk afspraken maken over hun meest relevante speerpunten. Zo'n coalitieakkoord op hoofdlijnen geeft enerzijds ruimte om te streven naar brede meerderheden en biedt anderzijds coalitiefracties meer mogelijkheden zich te profileren. Daarbij is het voor de stabiliteit van de coalitie wel essentieel dat de coalitiepartners elkaar goed blijven informeren en tijdig overleggen als het politiek spannend kan worden.

Bij de voorbereiding van een coalitieakkoord wil men de samenleving betrekken, zoals die georganiseerd is (Kamer van Koophandel, Flevo-landschap, werkgevers- en werknemersorganisaties, organisaties voor openbaar vervoer, zorg, landbouw en visserij).

De nieuwe bestuursstijl is niet alleen aan de orde bij de voorbereiding van het coalitieakkoord, maar ook tijdens de bestuursperiode. Daarom zal het akkoord specifieke aandacht schenken aan mogelijkheden tot interactie van de provincie met burgers, gemeenten en organisaties tijdens de beleidsvoorbereiding en uitvoering.

In verband daarmee heeft het idee van een gebiedsgedeputeerde per gemeente postgevat: elke gedeputeerde is dan aanspreekpunt voor een gemeente die aan haar/hem wordt gekoppeld. Ervaringen vanuit gemeentelijke hoek en uit andere provincies worden bij de invulling van dit model betrokken.

10. Samenvatting

Gelet op de verkiezingsuitslag, de eerste programmatische verkenning en het onder partijen bestaande draagvlak ten aanzien van de samenstelling van een stabiele meerderheidscoalitie adviseren wij een ronde met programmatische gesprekken te starten door de partijen BBB, VVD en CU, alsmede PVV en SGP, eventueel uit te breiden met JA 21 (optie 2a).

Indien deze gesprekken niet tot resultaat leiden is het advies programmatische gesprekken te starten door de partijen BBB, VVD en CU, alsmede SGP, CDA en JA21 (optie 2b).

Wij adviseren aan de onderhandelaars uitgangspunten mee te geven met betrekking tot het aantal gedeputeerden, de samenwerking en de bestuursstijl & cultuur.

Bijlage 1: Brief aan de lijsttrekkers

Beste collega lijsttrekkers / fractievoorzitters,

BBB is de grootste partij geworden! Onze bestuurlijke verantwoordelijkheid pakken wij graag op door u bij deze uit te nodigen voor een gesprek, komende **zaterdag 18 maart van 10.00 – 12.00 uur** op het Provinciehuis. In dit gesprek willen wij samen met u het gesprek voeren over de volgende onderwerpen.

- 📌 Wanneer is het moment daar om de informatiefase op te starten door middel van gesprekken die een Verkenner heeft met u als lijsttrekkers / fractievoorzitters? Welke tijdslijn hebben we hiervoor in gedachten, inclusief voorkeur voor dagen en tijden voor de gesprekken van de (in)formateur?
- 📌 Is bijgaande opdracht voor de Verkenner voor iedereen akkoord en wat en wie is ervoor nodig om dit te (laten) bevestigen?
- 📌 Hoe gaan we om met openbaarheid en geheimhouding van gespreksverslagen?
- 📌 Wat spreken we af over notulering (door wie en welke doelgroep)?
- 📌 Welke afspraken maken we over de communicatie rond het informatieproces en wie is hiervoor het aanspreekpunt?
- 📌 BBB zal met een kandidaat komen als Verkenner; is deze als persoon voor iedereen acceptabel?

Vanuit BBB zullen wij met 2 personen vanuit de fractie vertegenwoordigd zijn. Onze afvaardiging gaat de gesprekken in met mandaat vanuit de fractie om afspraken te maken over bovenstaande punten. Wij nodigen u van harte uit om (met maximaal 2 personen) deel te nemen aan het gesprek komende zaterdag. Mogen wij rekenen op uw komst?

Vanzelfsprekend hebben wij de Commissaris van de Koning geïnformeerd over deze uitnodiging met bovenstaande besprekpunten.

Met een hartelijke groet,

(lijsttrekker BBB)

Opdracht aan Verkenner

1. Welke duiding wordt gegeven aan de verkiezingsuitslag?
2. Welke coalitie doet recht aan de verkiezingsuitslag?
3. Welke programmatische overeenkomsten (en sterk uiteenlopende verschillen) worden geconstateerd in de verkiezingsprogramma's.
4. Welke mogelijkheden worden met inbegrip van proces, inhoud en relatie, gezien voor de vorming van een stabiele meerderheidscoalitie en de samenstelling van een nieuw college van Gedeputeerde Staten?

Bijlage 2: Verslag startbijeenkomst 20 maart

Notulen bijeenkomst 20-03-2023

Voorzitter: mevrouw Keuter

Griffier: mevrouw Kost

1. Opstarten verkenningfase
Iedereen is akkoord met bijeenkomsten op donderdag of zaterdag. Er zal een lijst rondgaan waarbij partijen zich kunnen inschrijven.
2. Opdracht verkenner
De opdracht van de verkenner: mevrouw Kers (PvdD) vraagt of is overwogen de opdracht aan de verkenner uit te breiden met een uitvraag over 'anders-soortige akkoorden'.
Mevrouw Muller (VVD), de heer Jansen(PVV) en de heer Kok (JA21) geven aan zich in de opdracht te herkennen. De voorzitter concludeert dat de opdracht in meerderheid gedeeld wordt.
3. Openbaarheid en geheimhouding gespreksverslagen
Mevrouw Keuter (BBB) doet een voorstel om de gesprekken met de verkenner vertrouwelijk te behandelen, totdat de verslagen door betrokkenen zijn goedgekeurd en openbaar gemaakt. De heer Jansen (Sterk Lokaal Flevoland) geeft aan de voorkeur te hebben voor openbaarheid. De heer Hofstra (CU) geeft aan dat het wel belangrijk is dat te traceren is in de verslagen hoe de verkenner tot zijn advies is gekomen.
4. Notulering
Mevrouw Keuter geeft aan dat de griffie verslagen maakt.
5. Afspraken communicatieproces
Het verslag van de informateur, inclusief de verslagen van de gesprekken, wordt in een openbare Statenvergadering besproken. Op een passend moment zal persbericht uitgaan, de pers kan ook tijdens de vergadering aanwezig zijn.
6. Voordragen verkenners
Mevrouw Keuter licht de keuze voor de twee verkenners toe, de heer Pieter van Maren, oud-Burgemeester van Urk en huidig burgemeester van Zaltbommel. En Herman Sietsma, oud-provincie secretaris van Utrecht. De heer Jansen (Sterk Lokaal Flevoland) vraagt naar de ervaring van de heer Sietsma in Flevoland.
De aanwezigen gaan akkoord met het instellen van de verkenners.
7. Is duidingsdebat de 29^e nodig als we gesprekken al deze week aanvangen?
Op dit moment wordt voor deze datum geen meerwaarde gezien in een duidingsdebat. De heer Kok (JA21) ziet mogelijkheden te voorzien in de gewenste transparantie in de vergadering van het verslag van de informateur.

Vervolg vergadering even kort overleg met de fractievoorzitters

8. Vorbereidingscommissie nieuwe CvdK. Ellentrees Muller
Mevrouw Muller (VVD) licht toe dat er een nieuwe tijdelijke voorbereidingscommissie wordt gevormd waarin ook de BBB zitting heeft tot aan de profielschetsvergadering. 50plus trekt zich terug uit de voorbereidingscommissie.
9. Tijdelijke voorzitters diverse commissies en vergaderingen, Amanda Kost.
De griffier licht toe hoe er gewerkt wordt tot definitieve benoemingen en besluitvorming over 'werkwijzen van de Staten' heeft plaatsgevonden. Tot nadere besluitvorming is het voorstel om met tijdelijke voorzitters en functies te werken. Hierin wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de huidige realiteit. Het huidige Seniorenconvent is met deze werkwijze akkoord gegaan.

De lijsttrekkers kunnen zich ook vinden in deze werkwijze. De heer Cocu (SP) is beschikbaar voor het MRA rapporteurschap. De heer Smetsers is beschikbaar voor het voorzitterschap in de commissies en voor het vice-voorzitterschap. De aanwezigen geven aan in te kunnen stemmen met deze voordracht tot benoeming. Mevrouw Visser (CU) is beschikbaar voor het rapporteurschap van de regio Zwolle.

10. Benoeming burgerleden

Mevrouw Kers doet een voorstel om de burgerleden in de eerste reguliere Statenvergadering te benoemen, zijnde 26 april. De burgerleden zijn ook uitgenodigd voor de statenconferentie. De aanwezigen steunen het voorstel.

Bijlage 3: Wetsartikel aantal gedeputeerden

Artikel 35a Provinciewet

1. Het aantal gedeputeerden bedraagt ten minste drie en ten hoogste zeven.
2. Een gedeputeerde vervult een volledige functie.
3. Provinciale staten kunnen besluiten dat een of meer van de gedeputeerden zijn functie in deeltijd vervult. In dat geval bedraagt het aantal gedeputeerden ten hoogste negen.
4. Indien het derde lid toepassing vindt, stellen provinciale staten bij de benoeming van de gedeputeerden de tijdbestedingsnorm van elke gedeputeerde vast, met dien verstande dat de tijdbestedingsnorm van de gedeputeerden gezamenlijk in dat geval ten hoogste tien procent meer bedraagt dan de tijdbestedingsnorm van de gedeputeerden gezamenlijk zou hebben bedragen indien alle gedeputeerden een volledige functie zouden vervullen.

Bijlage 4: Verslagen verkenningsgesprekken

Gebundelde definitieve verslagen van de verkenningsgesprekken

op donderdag 23 maart 2023

met de fracties van:

ChristenUnie

Partij voor de Dieren

GroenLinks

Sterk Lokaal Flevoland

PVV

SP

alsmede op zaterdag 25 maart

met de fracties van:

VVD

PvdA

JA21

CDA

BBB

FVD

D66

SGP

50Plus

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de ChristenUnie op 23 maart 2023

<u>Aanwezig:</u>			
Pieter van Maaren	- Verkenner	Harold Hofstra	- ChristenUnie
Herman Sietsma	- Verkenner	Ria Visser	- ChristenUnie
Amanda Kost	- Griffier		
Henk Riepma	- Statenadviseur		
<u>Tijd:</u>		<u>Plaats:</u>	
10.15 – 11.00 uur		Han Lammerszaal Provinciehuis	

7. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

De winst van de BBB is een duidelijk signaal van de kiezers waarbij de afstand tussen de regio en Den Haag zeer duidelijk is geworden. De onvrede leeft breed en is ook iets wat alle zittende partijen zich mogen aanrekenen. Die hebben ook bijna allemaal verloren. Dat zoveel mensen zich niet gehoord voelen is iets waaraan moet worden gewerkt. De relatie met inwoners en de participatie moet beter. Mogelijk heeft het ook een effect op het beleid. Er zijn geen specifieke Flevolandse thema's die tot deze uitslag hebben geleid. De CU heeft een zetel verloren door de slechte uitslag op Urk, wat vooral een gevolg is van het landelijke visserijbeleid van het kabinet (waar de CU deel van uitmaakt).

8. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

De ChristenUnie heeft op voorhand geen breekpunten, maar hanteert wel een aantal uitgangspunten:

- a. Samenwerking met alle partijen op basis van
 - programmatische overeenstemming;
 - een gedeelde ontwikkelvisie op de toekomst van Flevoland
 - geestelijke en politieke vrijheden, waarbij we de democratische rechtsorde respecteren en op een respectvolle manier met elkaar en de inwoners van Flevoland omgaan.
- b. Een coalitie met een breed draagvlak
- c. Een zekere vorm van continuïteit en stabiliteit in het provinciaal bestuur.

De ChristenUnie hecht aan hetgeen is opgebouwd en zou zich niet prettig voelen in een coalitie die het beleid van de afgelopen jaren 180% omdraait of terugdraait.

9. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

Nee, hoewel de samenwerking met een aantal partijen weinig kansrijk wordt geacht. Vooral de FVD wordt heel moeilijk vanwege hun standpunten over de rechtsstaat. Met de PVV zou een stevig programmatisch gesprek nodig zijn en daarnaast is het afhankelijk van de andere coalitiepartners.

10. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Er zijn meerdere coalities denkbaar, waarvan de BBB in alle gevallen deel uitmaakt. Een mogelijke coalitie wordt getoetst aan de volgende randvoorwaarden:

- een stabiele meerderheid van tenminste 1, maar bij voorkeur 2 zetels of meer;
- deelname van partijen van links tot rechts uit het politieke spectrum;
- een brede coalitie van 5 of maximaal 6 partijen;
- minstens 50% collegeleden met meerdere jaren ervaring in de Flevolandse provinciale politiek.

Op basis van deze randvoorwaarden bestaat de voorkeurscoalitie uit BBB, VVD, PvdA, GL en ChristenUnie (= 22 zetels). Daarbij staat de ChristenUnie open voor samenwerking met het CDA of de SGP om samen één gedeputeerde te leveren. Deelname van D66 is niet logisch omdat deze partij de BBB heeft uitgesloten.

Wat betreft het soort akkoord opteert de ChristenUnie voor een coalitieakkoord. Daarbij is inbreng van andere fracties welkom, bijvoorbeeld door het coalitieakkoord in de Staten te laten vaststellen. Ook inbreng van buiten is welkom, dat mag in het openbaar. Stabiliteit is gebaat bij transparantie.

11. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Maximaal 6. Met 5 of 4 zou technisch ook kunnen, maar een akkoord bereiken wordt dan lastig.

12. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja, de huidige gedeputeerde Harold Hofstra.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de Partij voor de Dieren op 23 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maren	- Verkenner	Sylvia Kers	- Partij voor de Dieren
Herman Sietsma	- Verkenner	Jesse Luijendijk	- Partij voor de Dieren
Amanda Kost	- Griffier		
Henk Riepma	- Statenadviseur		

Tijd:

11.15 – 12:00

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

Het landelijk beeld heeft zich ook in de provincie doen voelen. Er is een groeiende groep ontevreden mensen die geen vertrouwen meer heeft in de politiek en afhaakt binnen de samenleving. Dat is een zorgelijke ontwikkeling. De wereld verandert. Met een weinig flexibel collegeakkoord is het moeilijk om zaken te veranderen en in te spelen op de actualiteiten en veranderingen in de wereld. De coalitie-oppositie lijn was hier erg hard de afgelopen periode. Er is relatief weinig debat geweest. Het doel moet daarnaast gericht zijn op het creëren op draagvlak voor besluitvorming.

Wat de uitslag betreft is de Partij voor de Dieren tevreden. Zowel landelijk als hier zijn meer stemmen binnengehaald. Net als 4 jaar geleden heeft een grote verschuiving plaatsgevonden. Er zijn nu één grote en veel kleinere partijen. Die grote verdeeldheid is aanleiding om breder te kijken dan een traditioneel coalitieakkoord. Een akkoord op hoofdlijnen past beter. Daarin wordt vastgelegd waar partijen het over eens zijn. De overige zaken zijn vrij, waarbij kan worden gewerkt met wisselende meerderheden. Zo'n Statenakkoord helpt mee om het vertrouwen van de kiezer te herstellen.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten?

De Partij voor de Dieren heeft een aantal harde doelstellingen die deze periode in ieder geval behaald moeten worden. Hoe we hier gaan komen is bespreekbaar. Daarbij gaat het om:

- PS en GS spreken zich uit en werken actief samen tegen opening/uitbreiding van Lelystad Airport;
- het terugdringen van het aantal gehouden dieren met 70%, waarbij in de komende statenperiode een reductie van minimaal 30% moet worden bereikt ;
- het verbinden van de natuur, waaronder in ieder geval de Oostvaardersplassen, met de bereidheid om naar verschillende varianten te kijken;
- we stoppen met de jacht op in vrijheid levende dieren;
- gelijke behandeling en een inclusieve samenleving.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

De Partij voor de Dieren sluit geen partijen of personen uit. Uitsluitingen zijn slecht voor het beeld naar buiten. Het gaat om de inhoud van de te maken afspraken.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Een Statenakkoord heeft de voorkeur. Een coalitieakkoord dat ter vaststelling wordt voorgelegd aan de Staten is ook een optie. Het meepraten van stakeholders van buiten is vanuit de raadgevende kant goed denkbaar. Voor de herkenbaarheid is het belangrijk dat het college een afspiegeling is van de samenleving.

Het voorkeurscollege van de Partij van de Dieren is groen/midden/links. Partijen die daar goed bij passen zijn in ieder geval D66, SP, PvdA, CU, GL en Partij van de Dieren.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Ja, 6 of 7 maximaal. Wij vinden het vooral belangrijk dat het collega een goede afspiegeling van de samenleving is.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja, maar deelname in het college is niet per sé het doel. Wel invloed hebben.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met GroenLinks op 23 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Corina Straatsma	- GroenLinks
Herman Sietsma	- Verkenner	Gebke van Gaal	- GroenLinks
Amanda Kost	- Griffier		
Henk Riepma	- Statenadviseur		

Tijd:

12.15 – 13.00 uur

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

De hogere opkomst is positief, maar nog steeds laag. In Almere en Lelystad heeft minder dan de helft van de kiesgerechtigden een stem uitgebracht. Het landelijk beeld maakt heel duidelijk dat er wat aan de hand is. Het is een signaal waar echt iets mee moet worden gedaan. Er moet veel meer worden gezorgd voor verbinding met mensen. Dat moet landelijk, maar zeker op provinciaal niveau. We moeten ons meer inspannen om mensen te bereiken die afgehaakt zijn.

GL heeft één zetel verloren in Flevoland, landelijk is het aantal stemmen gelijk gebleven, een duidelijke keuze voor het klimaat. Veel jonge mensen hebben op GL gestemd, dat geeft hoop voor de toekomst.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten?

Geen breekpunten, maar er moet wel vooruitgang worden geboekt op de grote opgaven, zoals het natuurherstel en de biodiversiteit -in samenhang met de landbouwtransitie-, het klimaatplan, de energietransitie en de woningbouw. Voor GL gaat het om het totaalplaatje en de balans. Ook zou GL graag zien dat de sociale rol van de provincie wordt verruimd, bijvoorbeeld bij de bestrijding van kansengelijkheid en armoede. Ten aanzien van eventuele samenwerking in een college, zou de focus meer moeten liggen op waar kunnen we elkaar vinden en wat kunnen we elkaar gunnen. De landbouwtransitie en oplossingen voor het klimaat en de boeren zijn essentieel.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

GL gaat niet in een coalitie zitten met de FVD, PVV en JA21. Daarvoor zijn de programmatische verschillen bij alle drie te groot op het gebied van klimaat en vluchtelingen en bij de FVD ook ten aanzien van de rechtsstaat. Bij alle andere partijen is er vooraf geen blokkade en gaat het om de inhoud. Verder is het voor GL niet voorstelbaar om deel te nemen aan een college zonder de PvdA.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Een coalitieakkoord zou goed ter besluitvorming voorgelegd kunnen worden aan de Staten, mits er ook daadwerkelijk ruimte is voor aanvullingen. Ook ideeën van anderen kunnen worden meegenomen in het akkoord.

GL ziet het liefst een zo progressief mogelijke coalitie, maar vindt het niet verstandig om een coalitie te vormen zonder de BBB. De voorkeur gaat daarom uit naar BBB, PvdA, CU, PvdD, D66 of SP. Ook minder progressieve varianten zijn bespreekbaar met deelname van VVD en CDA.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Ja, 5 of 6 ligt voor de hand met een logischer verdeling van portefeuilles ten opzichte van het huidige college. Ook een gebiedsgedeputeerde zou kunnen.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja, de huidige gedeputeerde Gebke van Gaal. Zij is een verbinder. Continuïteit van bestuur is belangrijk. De afgelopen jaar zijn er goede (beleids)plannen tot stand gekomen, de komende vier jaar zou het accent vooral moeten liggen op uitvoering.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met Sterk Lokaal Flevoland op 23 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Wout Jansen	- Sterk Lokaal Flevoland
Herman Sietsma	- Verkenner		
Amanda Kost	- Griffier		
Henk Riepma	- Statenadviseur		

Tijd:

14.00 – 14.45 uur

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

Er zijn twee nieuwe partijen bijgekomen. Op de SGP na heeft de rest bijna allemaal verloren. Voor Sterk Lokaal Flevoland viel het resultaat op Urk en in Almere tegen. Daardoor bleef de winst beperkt tot één zetel. De nieuwe Staten zijn erg versnipperd, maar programmatisch zijn er veel overeenkomsten. Daar past het werken met een Statenakkoord goed bij. Als daar niet voor wordt gekozen is het ook een optie om het coalitieakkoord vast te stellen in de Staten, maar alleen als er serieus ruimte is voor de inbreng van andere partijen. Het maatschappelijk middenveld kan eveneens om inbreng worden gevraagd, waarbij kan worden gedacht de LTO, Flevolandschap, natuur, energie, het bedrijfsleven, zo breed mogelijk.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten?

Sterk Lokaal Flevoland heeft geen breekpunten. Daar waar praten niet meer mogelijk is, is niets meer mogelijk. Er zijn wel onderwerpen die voor SLF heel belangrijk zijn. De infrastructuur heeft aandacht nodig, zoals de IJmeerverbinding, de verbreding van de A6 en de verbreding van het spoor. Daarnaast is het saneren van windmolens een prioriteit. Ook het openbaar vervoer staat bij SLF hoog in het vaandel.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

Sterk Lokaal Flevoland sluit geen personen uit en evenmin fracties.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Als criterium hanteert SLF dat de coalitie moet beschikken over een meerderheid. Daarbij worden 6 mogelijke varianten gezien:

- A. BBB, VVD, GL, PvdA en CDA = 22
- B. BBB, VVD, PvdA, CU en CDA = 21
- C. BBB, VVD, PVV, CU, SGP = 21
- D. BBB, VVD, JA21, CU, SGP en SLF = 21
- E. BBB, VVD, CDA, CU, SGP en SLF = 21
- F. BBB, VVD, PVV, CDA, CU = 21

Hiervan heeft variant D de voorkeur, met variant E als tweede.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Vier gedeputeerden is voor Flevoland meer dan genoeg. Voor bijvoorbeeld variant E betekent dat:

BBB -1

VVD -1

CDA/CU -1

SGP/SLF -1

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja, SLF heeft een gedegen kandidaat.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de PVV op 23 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Chris Jansen	- PVV
Herman Sietsma	- Verkenner	Willem Boutkan	- PVV
Amanda Kost	- Griffier		
Henk Riepma	- Statenadviseur		

Tijd:

15.00 – 15.45 uur

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

Het is een historische uitslag. De kiezers willen verandering. Gevestigde partijen verliezen, ook de PVV. Het zijn enerzijds proteststemmen en anderzijds is het een schreeuw om verandering. Er moet niet op dezelfde weg worden doorgedaan. De grote opgaven zijn meer betaalbare woningen en stikstof. Stikstof moet anders. Flevoland moet groeien, maar wel met beleid om de samenhang te borgen. Dus niet alleen woningen, maar ook infrastructuur (IJmeerverbinding inclusief weg), voorzieningen en meer werkgelegenheid.

De PVV ziet graag meer hoger onderwijs naar Flevoland komen, voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Verder moet er naast Almere en Lelystad ook meer oog zijn voor de rest van de provincie.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten?

De PVV heeft geen breekpunten. Het stikstofdossier moet worden opgepakt. Er moet ook worden nagedacht over de luchthaven, net als over asielzoekers in relatie tot leefbaarheid. Maar de PVV snapt dat dit landelijk beleid is waar we weinig invloed op hebben, hoewel we wel erover kunnen nadenken hoe we dit dan in Flevoland gaan aanpakken om in gesprek te gaan met de Rijksoverheid.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

De PVV doet niet aan uitsluitingen, want dat is niet democratisch. Het gaat om de inhoud. Met de VVD, de BBB, de CU, de SGP, JA21 zouden we prima kunnen samenwerken. Maar ook bijvoorbeeld met PvdA of PvdD kon in het verleden soms goed op inhoud worden samengewerkt. De PVV vindt ook niet dat je partijen die wel uitsluiten moet belonen met deelname aan een coalitie.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Belangrijke criteria zijn de grootte van partijen en recht doen aan de verkiezingsuitslag. BBB, JA21 en SGP zijn winnaars. De PVV wil graag een coalitie over midden/rechts. Ook continuïteit is belangrijk. De voorkeur gaat uit naar een coalitie bestaande uit BBB, VVD, PVV, CU en JA21. Daarna denken we aan PvdA en SGP. Waarbij mogelijk ook kan worden gedacht aan de SGP in een gedoogconstructie. De PVV gaat voor een coalitieakkoord. Daarnaast kunnen ook apart de onderwerpen worden benoemd waar geen overeenstemming over kon worden bereikt. Dat zijn dan vrije kwesties. Parallel aan een coalitieakkoord kan ook over een Statenakkoord worden nagedacht voor overige onderwerpen, maar het coalitieakkoord blijft leidend en het mag elkaar niet bijten. Bij de formatiegesprekken kunnen heel goed ook enkele maatschappelijke organisaties worden betrokken. Het is denkbaar om het coalitieakkoord ter vaststelling voor te leggen aan de Staten.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Maximaal 6.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja, de PVV heeft met Chris Jansen een kandidaat met veel ervaring.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de SP op 23 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	John Cocu	- SP
Herman Sietsma	- Verkenner	Madeleine Boer	- SP
Amanda Kost	- Griffier		
Henk Riepma	- Statenadviseur		

Tijd:

16.00 – 16.45 uur

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

De uitslag is ingeslagen als een bom. Een enorme verschuiving, die voor de SP nog niet goed te duiden is. Het programma van de BBB lijkt veel op die van de SP. De oorzaak van de verschuiving is niet iets specifiek Flevolands. Er moet meer geluisterd worden. De politiek moet meer naar buiten. Ook zijn betere participatiemogelijkheden nodig bij de politiek en bij de provincie. Meer openheid geven helpt. Het draait ook om communicatie.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten?

Ja. Voor de SP zijn de volgende onderwerpen cruciaal, maar onderhandelbaar:

- het stikstofdossier mag de woningbouw niet in gevaar brengen (woningbouw gaat voor);
- de uitbreiding van de luchthaven gaat niet open;
- openbaar vervoer is heel belangrijk;
- geen grote prestigeprojecten, zoals het Kunstmuseum in Almere.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

Met de FVD, JA21 en de PVV wil de SP niet samenwerken in een coalitie, omdat onze kernwaarden niet in overeenstemming zijn met die van deze partijen. Met de andere partijen wel.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Een coalitie waarin naast de SP ook partijen als GL, PvdA, CDA, SGP, CU en BBB kunnen zitten heeft de voorkeur. De VVD zou eventueel ook kunnen. D66 wordt lastig.

Een coalitieakkoord is prima, maar ook een Statenakkoord zou kunnen. Daarin moet niet alleen worden opgenomen wat je wel wil, maar ook waarover geen afspraken konden worden gemaakt. Als het een coalitieakkoord wordt mag die ook ter besluitvorming worden voorgelegd aan de Staten. Het is een goed idee om ook de samenleving te betrekken bij het akkoord.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

De SP gaat uit van 4 fte's. Dit kunnen meerdere parttime functies zijn.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja, de SP heeft meerdere geschikte kandidaten.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de VVD op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Ellentrees Müller	- VVD
Herman Sietsma	- Verkenner	Jan de Reus	- VVD
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

10.15 – 11.00 uur

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

De verkiezingsuitslag laat een duidelijke boodschap zien voor verandering. BBB heeft groots gewonnen en de meeste andere partijen hebben moeten inleveren. Hiervan is veel terug te voeren naar onvrede over landelijk beleid en niet zozeer het uitgevoerd beleid van de provincie de afgelopen vier jaar. Dat neemt overigens niet weg dat we lokaal niets hoeven te doen. Wij horen het signaal van de tweedeling stad en platteland heel luid en daar moeten we mee aan de slag. We hebben als partij twee zetels verloren, wat wrang is, maar we zijn nog steeds de tweede partij en willen voor onze achterban staan. Het wordt een lastige puzzel en we hopen dat de verkenner komen tot een stabiele meerderheidscoalitie, daar is Flevoland bij gebaat. Hierbij is het van belang dat de partijen bereid zijn compromissen te sluiten.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

We hebben geen keiharde breekpunten want we zoeken altijd naar wat wél kan en niet naar wat niet kan. Voor ons zijn de thema's economie, woningbouw en de omgang met het ruimtebeslag van belang. Als partijen op deze punten stilstand of zelfs stappen achteruit willen zetten dan vinden we dat lastig werken. Het is belangrijk met elkaar in gesprek te gaan en de nuances op te blijven zoeken. Bijvoorbeeld door in standpunten duidelijk te maken dat sommige besluiten aan het rijk zijn en niet aan de provincie. De VVD hamert op kerntaken. Autonomie en rolzuiverheid in de samenwerking met gemeenten vinden we belangrijk. Dat moet ook tot uiting komen in de coalitieafspraken.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

Wij vinden het niet democratisch om uit te sluiten en dat doen we ook niet. Dit is de verkiezingsuitslag en met deze partijen moeten we het samen doen. We zien wel wat partijen waarbij we denken dat de samenwerking moeilijk wordt. Dit zit hem vooral in de programmatische uitgangspunten van FVD, PvdD, 50Plus en SLF. Met deze partijen moeten de nuances wel erg gezocht worden om samenwerking mogelijk te maken. Met deze partijen zien we niet direct een samenwerking, maar nogmaals we sluiten hen ook niet uit. Het blijft zaak altijd het gesprek op te zoeken met elkaar.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Voor onze fractie gelden drie uitgangspunten voor het vormen van een meerderheidscoalitie:

- BBB moet als grote winnaar in het college
- Het liefst een brede coalitie om recht te doen aan de uitslag
- Op basis van de uitslag een voorkeur voor een verschuiving naar/meer accent op rechts

Dit leidt voor ons tot de voorkeursoptie van BBB, VVD, PVV, PvdA, CU. In deze coalitie is er continuïteit in het college wat voor stabiliteit zorgt en wordt recht gedaan aan het versplinterde politieke landschap. GL in plaats van PvdA is voor ons bespreekbaar op basis van afgelopen periode, maar we verwachten dat dit moeilijker ligt bij de andere partijen. Als deze brede coalitie niet mogelijk is betekent dit wat ons betreft dat we 'over rechts gaan', BBB, VVD, PVV, CDA, CU, JA21.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

We hebben er nu 6 en dit is echt het maximum voor de omvang van onze provincie, onze voorkeur zou zijn om zelfs weer terug te gaan naar 5. Wij snappen echter dat dit een hele moeilijke opgave zal zijn bij deze zetelverdeling. Wij vinden met name belangrijk dat het nieuwe college verbindend is, zowel in de staten als in de samenleving. Ze moeten uitvoerend zijn, niet alleen maar problemen signaleren maar ook daadwerkelijk aanpakken en oplossen. En tot slot moet een nieuw college stabiel zijn en een mix van ervaring en nieuw elan.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja, onze huidige gedeputeerde Jan de Reus is onze kandidaat.

Overige opmerkingen

Zoals we al aangaven zijn wij voorstander van een meerderheidscoalitie. Dat betekent voor ons dat een coalitieakkoord voor ons niet perse voorgelegd hoeft te worden in de staten. Hebben we vorige keer wel gedaan als een soort van check, dat zou nu ook weer kunnen. We staan positief tegenover participatie van het maatschappelijk veld in de formatie fase, informatie van buiten naar binnen halen.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de PvdA op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Abassin Nessar	- PvdA
Herman Sietsma	- Verkenner	Jop Fackeldey	- PvdA
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

11.15 – 12.00

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

Het is een mooie uitslag voor de BBB. We denken dat het een stem is voor meer daadkracht, waardoor meer uitvoering gegeven wordt aan taken landelijk en provinciaal. De PvdA is stabiel gebleven, en met de verschuivingen is dat een mooi resultaat, daar zijn we blij mee. Als we inhoudelijk kijken naar het programma van BBB en PvdA, zien we overeenkomsten. We zien in de verkiezingsuitslag ook een bevestiging voor ons programma, en dat we de afgelopen jaren goed bestuurd hebben in de provincie. Ik lees in de winst van de BBB vooral een vraag om op een constructieve manier anders in te vullen en dat we de onderwerpen beter en sneller moeten aanpakken.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

We zijn een optimistische partij en willen de vraagstukken positief benaderen. We vinden het belangrijk om de provincie als midden-bestuur te beschouwen met een open huishouding. Uitgangspunt is dat we ons hebben te houden aan de wet, maar dat we ook per dossier kijken wat onze taak en rol is. Voor ons is betaalbare woningbouw in Flevoland belangrijk, het behoud van 'Krachtige Samenleving' uitgebreid met onderwijs en armoedebestrijding. Ook een haalbare, uitvoerbare en betaalbare energietransitie is belangrijk. We moeten kijken naar de noden van de inwoners, en daaruit blijkt bijvoorbeeld dat woningbouw het belangrijkste thema was voor de verkiezingen in Flevoland.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

Op voorhand sluiten we alleen FvD uit, omdat zij landelijk ondemocratische standpunten uiten. In principe willen we met de andere partijen altijd het gesprek aangaan maar wordt het voor ons en onze achterban lastig te besturen met PVV en JA21 gelet op hun sterke standpunten inzake asiel- en migratie. Met PVV en JA21 is programmatische overeenstemming in het sociaal domein, minder in het fysieke domein. Met de SGP kunnen we samenwerken. Met de VVD is in de vorige Staten goed samengewerkt ondanks dat er eveneens inhoudelijke programmatische verschillen bestaan. Daarom sowieso nuttig om eerst een inhoudelijke verkenning van verschillen en overeenkomsten uit te voeren tussen partijen.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Programmatische overeenkomsten zijn voor ons belangrijk. Daardoor zou voor ons de BBB, VVD, PvdA, GL, CU de ideale coalitie zijn. Voor of naast CU zou ook CDA of D66 kunnen. De BBB moet er in omdat de kiezer hen ruim gekozen heeft. We zien eigenlijk geen college met de PvdA voor ons zonder GL. Gezien onze samenwerking en de verkiezingsuitslag wordt het voor ons erg lastig als GL uitgesloten wordt. Wij vinden dat er eerst gekeken moet worden of je er ook breder programmatisch uitkomt. Dan kun je ook op inhoud keuzes maken. Als het mogelijk is om met een ruime meerderheid een coalitie te vormen dan heeft dat onze lichte voorkeur ten behoeve van de stabiliteit. We staan er voor open om een coalitieakkoord ter bespreking in de staten te agenderen en om in de formatiefase ook externe partijen uit te vragen om input te geven voor het coalitieakkoord.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Gezien de verkiezingsuitslag gaat onze voorkeur uit naar 5 voltijds gedeputeerden maar we hebben geen grote bezwaren tegen 6 gedeputeerden in het geval BBB een 2^e gedeputeerde wil en dat het uit het politiek proces volgt.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja die hebben we, onze huidige gedeputeerde Jop Fackeldey.

Toevoeging naar aanleiding van de aan de PvdA gestelde vraag op 29-03-2023:

De zin onder punt 4.: "We zien eigenlijk geen college met de PvdA voor ons zonder GL" wordt vervangen door "We zien geen college met de PvdA voor ons zonder GL".

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met het CDA op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Marian Uitdewilligen	- CDA
Herman Sietsma	- Verkenner	Johan van Slooten	- CDA
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

12.15 – 13.00

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

We zijn van drie naar twee zetels gegaan, wat geen verrassing was gezien de landelijke prognoses. De kiezer heeft met de uitslag aangegeven het landelijk beleid af te keuren. Wat opvalt is dat de BBB het ook goed heeft gedaan in stedelijk gebied. Het verlies van het CDA in Noordoostpolder en Dronten zegt vooral wat over de landelijke aanpak van stikstof en de boerenproblemen, we hebben het verloren van de landelijke beeldvorming. In Flevoland is het stikstof probleem oplosbaar. Verplicht uitkopen of onteigenen van boeren is geen Flevolands beleid. In sommige opzichten zijn wij uitgesprokener in ons programma over stikstof dan de BBB. Ook over visserij liggen de meningen niet ver uit elkaar.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

We zijn een redelijke middenpartij, breekpunten liggen vooral op de inrichting van de ruimte in de verhouding tussen woning, landbouw en bedrijvigheid. Hier moet ruimte blijven voor landbouw. Wat betreft de menskant zit bij ons een grens, bij uitspraken over vluchtelingen bijvoorbeeld. Verder van belang: goed openbaar vervoer in heel Flevoland, en een bestuursstijl die minder top-down is. Bij grote projecten zoals het datacenter en kazerne in Zeewolde kunnen we als provincie beter reageren. Ook een rapport als “over de brug komen” is voor inwoners onduidelijk: gangbare landbouw is bijvoorbeeld nauwelijks genoemd. Het moet anders de landbouw, maar het onderkennen van de situatie hoe het nu is en dat het de mensen zijn die dit moeten doen blijkt hier niet uit.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

We vinden uitsluiten lastig, maar partijen moeten democratisch zijn dus Forum voor Democratie valt daarin af. Bij de PVV voelt het CDA zich niet thuis vanwege uitlatingen over vluchtelingen en het daarachter liggende mensbeeld. Het is voor het CDA niet geloofwaardig daarmee in een coalitie samen te werken. De PvdD staat programmatisch te ver af van het CDA.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Wij hebben maar twee zetels: de BBB bepaalt. We gaan het liefst door het midden met BBB, VVD, CU, CDA en PvdA. Dat geeft een beeld waarbij zowel links als rechts wordt vertegenwoordigd. We denken dat deze coalitie moeilijk aangevuld kan worden met D66 of GL in combinatie met BBB, maar dat is niet aan ons. SGP is een optie

Wij willen alleen in een coalitie met een eigen gedeputeerde. Een dichtgetimmerd coalitieakkoord heeft niet onze voorkeur, op de breek of verschilpunten afspraken maken en voor de rest openlaten. Geen bezwaar tegen een akkoord waarbij maatschappelijke partners worden betrokken.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

We willen dat het college er op uit gaat. Het kan zoals nu met 5 fte of indien nodig met max. 6 gedeputeerden.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja die hebben we dat is Marian Uitdewilligen.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de JA21 op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Kees Kok	- JA21
Herman Sietsma	- Verkenner	Erik Broer	- JA21
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

14.00 – 14.45

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

De verkiezingsuitslag is een brede uiting van een diepgevoelde onvrede met de Haagse politiek en het onvermogen om met oplossingen te komen voor cruciale dossiers als stikstof, wonen en asiel. Zolang de stikstofklem blijft, lopen alle thema's vast zoals met name de grote bouwopgaven. Wij willen vooruit als provincie en daarvoor zal het Rijk de regels moeten aanpassen en op dat punt stagneert het. Dat kan gezien worden als systeem falen. BBB heeft deze gevoelens goed vertolkt. We willen dat positief waarderen en als een wake-up call voor de gevestigde politiek zien waar echt wat mee moet. Wat JA21 betreft is de uitslag voor onze nieuwe partij positief met twee zetels op eigen kracht. We gaan hiermee versterkt voorwaarts.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

We vinden het essentieel dat er voortgang gemaakt wordt, stilstand kunnen we ons niet permitteren. Voor JA21 zijn een drietal punten te zien als randvoorwaarden waarvoor we in Flevoland ook goede mogelijkheden zien:

- Inzetten op kernenergie in de energiemix, dus open staan voor kernenergie.
- Geen dwang naar gemeenten om asielzoekers op te nemen, enkel op basis van vrijwilligheid.
- Geen medewerking aan het stikstofbeleid zoals het nu opgesteld is, dus geen onteigening en neem de tijd tot in ieder geval 2035.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

We sluiten geen partijen of personen uit.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Bij een keuze voor een coalitie kijken we naar de verkiezingsuitslag, programmatische overeenkomsten, stabiliteit en getalsmatige verhoudingen. Dan zien we een uitslag die een meer rechtse koers impliceert.

Een coalitie van BBB, VVD, PVV, JA21 en SGP heeft onze voorkeur. Een tweede mogelijkheid is met CDA en CU samen te werken in een combinatie met BBB, VVD, JA21 en SGP. In dit proces past ons bescheidenheid en zien wij het belang om BBB ruimte te bieden om verantwoordelijkheid te nemen in Flevoland. In dit opzicht valt te vermelden dat op landelijk niveau JA21 al veelvuldig samenwerkt met BBB. Zo wil JA21 BBB helpen om te landen in het provinciaal bestel. We hebben voorkeur voor een coalitieakkoord, maar willen daarin ook ruimte laten om werkende weg situaties te benoemen en op te lossen. Daarnaast is het goed om in het akkoord ook ruimte laten voor de onderdelen waar je het niet over eens bent. Het is evident om maatschappelijke partners te raadplegen bij belangrijke thema's in het formatieproces.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Het liefst zo min mogelijk maar maximaal 6. We vinden het belangrijk dat zowel de kiezer als de deelnemende partijen zich herkennen in het college. Het heeft niet onze voorkeur om zonder gedeputeerde deel te nemen.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

We hebben een kandidaat gedeputeerde, met een prima CV en goede contacten in Den Haag. We willen deze persoon pas in een later stadium bekend maken.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de BBB op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Anja Keuter	- BBB
Herman Sietsma	- Verkenner	Jan Klopman	- BBB
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

15.00 – 15.45

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

We zijn de winnende partij, onverwachts groot geworden. Dat schept verplichtingen naar de kiezer die op zoek is naar iets anders. Onze winst is in elke provincie, maar bijzonder aan Flevoland is dat onze kandidaten -op twee na- met voorkeursstemmen zijn gekozen. Dat betekent dat de betrokkenheid van de bevolking bij onze kandidaten heel hoog is. Wij voelen verantwoordelijkheid om de provincie minder top-down te maken. De burger moet weten wat de provincie doet en waarom ze er zijn. De provincie moet meer tussen de mensen zijn en meer mensen erbij betrekken. Bij grote ontwikkelingen zoals de kazerne in Zeewolde en het asielzoekerscentrum in Luttelgeest kan er pas opgestart worden als er voldoende draagvlak en betrokkenheid is.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

Twee breekpunten ten aanzien van stikstof: Einddatum in 2035 en geen gedwongen uitkoop. Deze zijn onbespreekbaar. Samenwerking met partijen die Oostvaardersplassen willen doortrekken naar de Veluwe, of die zonnevelden op landbouwgrond willen wordt lastig. Andere belangrijke punten: verbeteren van het openbaar vervoer (Lelylijn), woningbouw, de buitendijkse haven in Urk en de zorg in het noorden van Flevoland. Hiervoor willen we lobbyen in Den Haag. Lelystad Airport blijft in ieder geval dicht zo lang de 'Pas-melders' niet zijn gelegaliseerd daarna kunnen we kijken wat voor een bestemming we er aan kunnen geven. Geen Kunstmuseum in Almere. Ten aanzien van asielzoekers vinden wij dat echte vluchteling welkom zijn, maar dat Flevoland al veel doet. Andere provincies moeten eerst meer gaan doen.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

We sluiten geen partijen of personen uit. We zien dat het programmatisch moeilijk wordt met GroenLinks en Partij voor de Dieren. PvdA heeft een voor ons herkenbaar programma. D66 sluit ons uit, en dat herkennen we v.w.b. het stikstofstandpunt (2030). FVD is onduidelijk of zij voldoende stabiel zijn. We kunnen niet zeggen dat we alleen met winnende partijen willen samenwerken, en we vinden het ook van belang dat er continuïteit in het college is.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

BBB, VVD, PVV, CU, PvdA. Als de PvdA niet mogelijk is, zou ook de SGP kunnen, eventueel met een gedoogconstructie. Deze voorkeursoptie omvat zowel links, rechts als het midden. We vinden het belangrijk voor de kiezer om te proberen goed met elkaar overweg te kunnen. Een combinatie van PvdA met GroenLinks is voor ons geen optie. In plaats van PvdA zien we ook JA21 als optie, met steun van eventueel SGP. We willen met een coalitieakkoord werken dat na twee jaar wordt geëvalueerd.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

We willen 2 gedeputeerden leveren voor de BBB en 4 voor de andere partijen. We willen een nieuwe portefeuille die gericht is op de lobby richting het rijk en Europa. We willen in het college voldoende continuïteit, naast de vernieuwing.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

We hebben in ieder geval twee kandidaten, deze willen we later pas bekend maken.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de FvD op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Jelena Postuma	- FvD
Herman Sietsma	- Verkenner	René Woensdregt	- FvD
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

16.00 – 16.45

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

De uitslag is heel duidelijk met BBB als grote winnaar. Hieruit blijkt dat mensen ontevreden zijn. Hier moeten de staten en de coalitie recht aan doen. FVD is ten opzichte van de vorige verkiezingen kleiner geworden, maar in een ander opzicht van de ene zetel die we hadden weer naar twee gegaan. We hebben een mooi team waar we de komende tijd mee verder kunnen. De stem op de BBB is ook een principestem, over o.m. de geopolitieke situatie, onze afhankelijkheid van andere landen, en fundamentele vraagstukken als onteigening en het eigendomsrecht. De groep ontevreden mensen groeit alleen maar. Als provincie kiezen we ook de eerste kamer waarmee de resultaten van de verkiezingen ook een weerspiegeling zijn van het landelijk beleid.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

Stikstof is een belangrijk breekpunt. In onze campagne en debatten hebben we duidelijk gemaakt dat er geen stikstofprobleem is op de wijze als het in Den Haag wordt gesteld. In het buitenland zie je dat de strenge normen niet gelden. Ook in het onteigenen van boeren kunnen we niet meegaan. Ten aanzien van klimaatverandering denken wij anders over de oorzaken. We zijn dus ook geen voorstander van meer windmolens en zonnevelden op land. We zien wel een probleem in de energieafhankelijkheid van andere landen. We zijn positief over kleine kernreactoren. Wij zijn voor een provinciaal bindend referendum.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

We sluiten uit principe geen partijen uit, maar er zijn wel partijen waarmee samenwerking wat ons betreft minder logisch is als we naar de programma's kijken zoals D66 en GroenLinks. Op woningbouw of de natuurverbinding met de Oostvaardersplassen zijn er overeenkomsten met de Partij voor de Dieren, maar verder wordt het lastig. Met de PvdD en PvdA hebben we misschien ideologisch minder, maar op sommige onderwerpen kunnen we elkaar wel vinden. CU staat verder van ons af.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

BBB, FVD, PVV, JA21, SGP, 50Plus, SLF. Dat zou het meest recht doen aan de stem van de kiezer omdat de verkiezingsuitslag laat zien dat de kiezer een proteststem heeft uitgebracht. We staan ervoor open om een coalitieakkoord ter besluitvorming aan de staten voor te leggen en het maatschappelijk veld te betrekken bij de formatie. Liever geen dichtgetimmerd coalitieakkoord.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Het college moet niet te groot te worden. Wel elke partij een gedeputeerde laten leveren, wij leveren zelf liefst ook een gedeputeerde als we zouden deelnemen, maar dit is geen breekpunt. We volgen hierin de wens van BBB als grootste partij.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

We hebben kandidaten, afhankelijk van de portefeuille.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de D66 op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Tiko Smetsers	- D66
Herman Sietsma	- Verkenner		
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

17.00 – 17.45

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

We zien in de uitslag verdere versplintering. Daar is moeilijk een duiding aan te geven. Het landsbeleid heeft veel invloed gehad op de uitslag van de verkiezingen. D66 is procentueel nog iets gegroeid. We hebben zelf veel op cultuur en natuur geprofileerd.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

Bij natuurbehoud en herstel trekken we een rode lijn. We willen niet aan de voorkant onteigening tegenhouden of uitsluiten. We willen ook geen lobby tegen de datum van 2030. De voorzieningen rondom wonen vinden we belangrijk. Ook op cultuur hebben we stevig ingezet, we vinden bijvoorbeeld het museum in Almere en andere culturele voorzieningen belangrijk. Verder zijn de IJmeerverbinding (in ieder geval OV) en een toekomstbestendige landbouw voor ons van belang. We zijn voor de opening van Lelystad Airport, met een aantal randvoorwaarden, zoals een duurzame luchtvaartontwikkeling.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

We zien niet snel een samenwerking met BBB, PVV, JA21 en FVD. En dan met name PVV en FVD. Ten aanzien van BBB liggen we vooral op inhoud erg ver uit elkaar. We willen met iedereen gesprek aangaan, maar hebben op dezelfde onderwerpen rode lijnen getrokken en dan zouden twee partijen die moeten laten vallen.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

We zouden goed kunnen samenwerken met GroenLinks, PvdA en VVD. Ook CU en CDA zijn voor ons logische partijen om mee samen te werken. Verder geen bezwaren om samen te werken met PvdD en SP. Ten opzichte van de overige partijen staan we neutraal. We zouden het mooi vinden als de BBB als winnaar zou zoeken naar een coalitie die wat in het midden zit. We vinden het belangrijk dat er ruimte is voor de oppositie door een akkoord op hoofdlijnen te sluiten dat ruimte biedt voor andere partijen, dat is ook goed voor de onderlinge verhoudingen. We staan open voor een statenakkoord.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Het zouden er in ieder geval niet meer moeten worden dan nu. We staan open voor een gedoogconstructie.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

We leveren, als dat nodig blijkt, een gedeputeerde.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de SGP op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Geert Post	- SGP
Herman Sietsma	- Verkenner	Sjaak Simonse	- SGP
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

19.00 – 19.45

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

We hebben de uitslag van de verkiezingen en de aanloop als heel bijzonder ervaren. We zijn blij en verrast dat we op twee zetels zijn uitgekomen. We denken dat onze partij zoveel stemmen heeft gekregen omdat we een betrouwbare partij zijn. De enorme groei van de BBB wil zeggen dat er veel onvrede is over het huidige beleid in Nederland. We denken dat de uitslag gericht is op het landelijk stikstofbeleid maar dat speelt ook in de Provincie. We zijn al twee jaar bezig met het legaliseren van de PAS melders. Dit probleem ligt voornamelijk bij de minister, maar als je twee jaar bezig bent en je hebt pas drie melders gelegaliseerd, dan begrijp je de oorzaak van de onvrede.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

We willen niet meewerken aan verplicht onteigenen. We vinden verder de volgende punten belangrijk: veilig maken van de N50, legaliseren van de PAS melders, een oplossing voor de bodemdaling en de vernatting bij Zeewolde en schokland, een provinciale breed gedragen landbouwvisie, voedselzekerheid, perspectief voor de IJsselmeer visserij en woningbouw.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

Wie zijn wij om anderen uit te sluiten. Met partijen als D66 en GL liggen we programmatisch ver uit elkaar maar persoonlijk is de samenwerking altijd erg fijn. Bij Forum voor Democratie hebben we vragen of ze stabiel genoeg zijn voor een coalitie. Met PvdD zijn altijd mooie discussies te voeren, inhoudelijk zijn we het echter niet eens. We staan neutraal ten opzichte van de SP.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

Wat ons betreft kunnen op veel verschillende manieren coalities gevormd worden. Een coalitie over rechts zou het meest recht doen aan de uitslag. BBB, VVD, PVV, JA21, SGP. Je zou het kunnen aanvullen met CDA of CU. Ervaring in het college vinden we belangrijk. Als we meedoen vinden we het belangrijk dit met een eigen gedeputeerde te doen. We vinden het wenselijk dat partijen die niet aan de coalitie meedoen ook hun inbreng kunnen doen. Dit zorgt ook voor betere gesprekken in de staten. We moeten met elkaar ons best doen om de sfeer neer te zetten waarbij je met elkaar het bestuur vormt en goed wordt samengewerkt. Hetzelfde is wenselijk in de relatie met de gemeentes. De provincie zou dienend moeten zijn aan wat de gemeenten willen.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Er zijn er nu 6 en dat zijn er meer dan genoeg. Maar omdat veel partijen nodig zijn voor een ruimte coalitiemeerderheid, en iedere partij een gedeputeerde moet mogen leveren is deeltijd wellicht een oplossing. Een gebiedsgedeputeerde zou een oplossing kunnen zijn om de relatie met de gemeenten te verbeteren.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

Ja we hebben een kandidaat gedeputeerde, de naam willen we pas later bekend maken.

KORT VERSLAG van het verkenningsgesprek coalitievorming Flevoland met de 50Plus op 25 maart 2023

Aanwezig:

Pieter van Maaren	- Verkenner	Marc van Rooij	- 50Plus
Herman Sietsma	- Verkenner		
Amanda Kost	- Griffier		
Anneloes Krone	- Commissiegriffier		

Tijd:

20.00 – 20.45

Plaats:

Han Lammerszaal Provinciehuis

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?

Vanaf oktober 2021 heeft 50Plus één zetel gehad. Als je het zo bekijkt zijn we stabiel gebleven, maar vergeleken met de vorige verkiezingen hebben we een zetel verloren. Ik denk niet dat de verkiezingsuitslag een reactie is op provinciaal beleid of 50Plus standpunten. We hebben niet verloren in Flevoland ten gevolge van landelijke ontwikkelingen of protest. Wij zijn een midden partij, linkser op het sociale vlak en rechtser op het culturele/economische aspect. In het totale plaatje liggen BBB en 50Plus programmatisch dicht bij elkaar.

2. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten

Vooraf sociale draagkracht van ouderen, geen belastingverzwaring en economische werkgelegenheid vinden we belangrijk. Wij zijn een partij die met iedereen in gesprek gaat, dat kan een kort of lang gesprek zijn. We kijken naar een gezonde administratie van de overheid. Ook de financiële huishouding. Ouderen zijn kwetsbaar omdat ze geen mogelijkheden hebben extra inkomen te genereren. We zijn niet voor gedwongen uitkoop van boeren en daarin zitten we met de BBB op dezelfde lijn. We zijn de afgelopen anderhalf jaar als kleine oppositiepartij goed hoorbaar geweest. Soms doen we dat met de PvdD, PVV of JA21. We kunnen goed manoeuvreren met andere partijen.

3. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?

50Plus sluit niemand uit. Een partij die verder van ons afstaat is bijvoorbeeld D66. Zij focussen vaak wat meer op de jongeren, bijvoorbeeld met studeren, waar wij op de ouderen focussen. Wij zien voornamelijk kansen om samen te werken met middenpartijen, bijvoorbeeld de BBB en SGP. Ook PVV, JA21, SP en de PvdA. Hopelijk krijgen we niet meer het oppositie en coalitie aspect in een nieuwe periode. Dat is voor ons ook een belangrijk punt. Ik gun Flevoland dat we nu eens weg gaan van de traditionele verhoudingen.

4. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?

50PLUS heeft de meeste raakvlakken met BBB, SGP, PVV, JA21, SP en PvdA. Mijn tip aan de nieuwe staten zou zijn om een open mind te hebben en op zoek te gaan naar de zaken die je met elkaar deelt. De Provincie is klaar voor een wat meer pragmatisch bestuur, om gezamenlijk te kijken naar de vragen van de toekomst. Dus op hoofdlijnen kijken wat er nodig is, niet naar wat verdeelt, maar naar wat verbindt. Een statenakkoord of een akkoord op hoofdlijnen is afhankelijk van hoeveel punten je ter bespreking hebt. Open, eerlijk en transparant bestuur vinden we erg belangrijk.

5. Heeft u een voorkeur voor het aantal gedeputeerden?

Bekeken vanuit een bedrijfskundig oogpunt zou dat met 5 mensen mogelijk moeten zijn. Maar politiek komt er meer bij kijken. We staan er voor open om te kijken of het mogelijk is voor de kleinere partijen om met een gezamenlijke gedeputeerde te komen.

6. Heeft uw partij een kandidaat gedeputeerde?

We hebben een gedeputeerde te bieden als de mogelijkheid er is.

Bijlage 5: voorkeurenmatrix

Voorkeur Coalitie	BBB (10)	VVD (4)	PVV (3)	PvdA (3)	GL (3)	CU (2)	D66 (2)	CDA (2)	JA21 (2)	PvdD (2)	FVD (2)	SP (2)	SGP (2)	SLF (1)	50Plus (1)	Aantal zetels
BBB->	++	++	++	++ !	(-) !	++	(-)		(+)	(-)	(-)		(+)			22
VVD->	++	++	++	++		++		(+)	(+)	(-)	(-)			(-)	(-)	22
PVV->	++	++	++	(+)		++			++				(+)			21
PvdA->	++	++	(-)	++ (& GL)	++	++	(+)	(+)	(-)		--					22
GL->	++	(+)	--	++	++ (& PvdA)	++	(++) of SP	(+)	--	++	--	(++) of D66				22
CU->	++	++	(-)	++	++	++		(+) met CU*			(-)		(+) met CU*			22 (+2)
D66->	(-)	++	(-)	++	++	++	++	++	(-)	(+)	(-)	(+)				16
CDA->	++	++	(-)	++	(+)	++	(+)	++		(-)	--					21
JA21->	++	++	++			(+)		(+)	++				++			21
PvdD->				++	++	++	++			++		++				14
FVD->	++		++		(-)	(-)	(-)		++		++		++	++	++	21
SP->	++	(+)		++	++	++	(-)	++				++	++			24
SGP->	++	++	++		(-)	(+)	(-)	(+)	++	(-)			++			21
SLF->	++	++				++		(+)	++				++	++		21
50Plus->	++		++	++			(-)		++			++	++		++	22
Fr. - zetels (2 ^e keuze)	13-37	10-31 (2-5)	7-24	10-31 (1-3)	6-14 (1-2)	11-34 (2-4)	3-7 (2-5)	3-6 (6-17)	6-11 (2-14)	2-4 (1-2)	1-2 (0-0)	4-8 (1-2)	6-10 (3-15)	2-3 (0-0)	2-3 (0-0)	

++ = voorkeurscoalitie (+) = 2^e keuze -- = uitsluiting (-) = wordt moeilijk & = willen beide in GS * = samen 1 gedeputeerde != niet met PvdA en GL

